

Sat Sulat Pablo Ut dat iRoma

Sat Laplapun Ditu'n Sulat

1 ¹Sakon si Pablo un osa'n manselselbi kan Jesu Kristu. Piniliyak kan Apudyus un mambalina apostoles kan dinutukana'n umoy mangiwalagawag sit Nabalun Damaga nanligwat kan siya.

²Insapatan Apudyus sidit aw-awe tu un Nabalun Damag un paingkanglit na utdat propeta na utdin nasantuwanu ugud na. ³Satuwa Nabalun Damag, maipanggop sit Anak na un si Jesu Kristu un Apu taku. Ot si Jesu Kristu nu maipanggop sit katataguna, naiyanaka kaganakan ali David. ⁴Yoong nu maipanggop sit kinaapudyus na, napanoknokan un siya'd mannakabalina Anak Apudyus, ta ummungala natoy maipagapu't dit pannakabalin dit Ispiritu Santu. ⁵Maipagapu kan Kristu, kinaasiyanak kan Apudyus ot pinambalinak un apostoles un manselbi kan Kristu dalapnu awisok dat losana tagu un manuttuwa kan mantungpal. ⁶Ot dikayu'n iRoma, maidagamung kayu utdan inayagan Apudyus un mambalina tagun Jesu Kristu.

⁷Siya'd gapuna'n mansulatak kan dikayu'n iRoma un potpotgon Apudyus kan pinili na un mambalin si tagu na.

Iluwaluk ta si Apudyus un Ama taku kan si Jesu Kristu un Apu taku, kaasiyan dikayu kan ipooy da un kapkapiya kayu.

Piyaon Pablo Un Umoy Sin Roma

⁸ San umuna'n piyaoka ibaga, manyamanak kan Apudyus ot ipadalan ku kan Jesu Kristu tun manyayaman ku gapu kan dikayu'l losan gaputa mandindinamag nat mantututuwa yu kan Jesu Kristu utdan adayu'n ili. ⁹Si Apudyus un manselselbiyak situn losana kaboolak un mangiwalagawag sit maipanggop sit Anak na, tigamu na un kanayuna iluwaluwak dikayu nu manluwaluwak. ¹⁰Nabayagona ilulluwaluk un nu piyaona, ipalubus na ta umoyak gumiling kan dikayu. ¹¹Ta talona

piyaoka ilan dikayu dalapnu makaibingayak sidan naispirituwana bindisyun kan dikayu un gumi Logan nat pammati yu.¹² San piyaoka ugudon, mampipinnabilog taku't pammati, mapabilog tun pammatic gapu't nat pammati yu kan mapabilog pay nat pammati yu gapu't tun pammatic.

¹³ Susunud ku un manuttuwa, piyaoka ipatigammu kan dikayu'n namimpiga'n piyaoka umoy ilan dikayu, yoong inggana't tun satun awad manlaplappod kan sakon. Piyaok awisona manuttuwa dan udum kan dikayu un padan dit kingwak sidat udum un bokona Judio utdan uduma ili.¹⁴ Ta awad loblobbongok sidan losana tagu: inggaw da man sin dakolana ili onnu utdin kabatbateledan, naadalan man onnu naid si adal.¹⁵ Siya'd gapuna'n adiyak mauwayana umoy manudtudu kan dikayu paya iRoma utdit Nabalu'n Damag.

¹⁶ Bokona ikabain ku un ibaga tun Nabalu'n Damag ta siya'd mangipail-an Apudyus sit pannakabalin na un managu utdan losana manuttuwa. Ummuna un naipatigammu utdan Judio asina utdan bokona Judio.¹⁷ Ta sat Nabalu'n Damag ipatigammu na nu inon Apudyus ibilang dan tagu un nalintog. Ot ibagbagana un maipagapu't pammati ullawa manipud sit lugina inggana't mangkidongana din mapalintogan taku't din man-iila na. Padan dit paingkanglit na utdit un kanana'n, "San tagu'n imbilang Apudyus un nalintog, matagu't inggaingga maipagapu't pammati na."^a

Gumabasul Dan Losana Tagu

¹⁸ Si Apudyus ud langit impatigammu na un dusaona dat losana tagu un adi mandayaw kan siya kan mangmangwa't nadadag. Ta sadit kinadadag da lappodana dit maipatigammuwan dit katuttuwaan.¹⁹ Sadan mabalina matigammuwan di tagu maipanggop kan Apudyus nalawaga maila da, ta si Apudyus pay lawan dit nangipaila kan dida.²⁰ Ulay nu adi taku maila si Apudyus, sadan pinaloswa na dan mangipaila't din mannanayuna pannakabalin na kan kinaapudyus na. Manlapu't dit namaloswaana't tun lubung, nalawagona maila datu un kababalin na ot maid lasun dan adi manuttuwa kan siya.²¹ Tigammu da'n awad Apudyus yoong gagal-on dan adi dayawon kan adi da pay manyaman kan siya. Nambalinota naid selbin dit somsomok da kan adi da makaaw-awat ta nakolpan dit utok da.²² Kanan dan nalaing da yoong sat katuttuwaana, naid tigammu da.²³ Onta adida dayawon si Apudyus un adi matoy ta sad dayawon da, sadat kingwa da un sinan-apudyus un kapadpadan di tagu un matoy, onnu kapadpadan dat losana tumaud, mangkadammang onnu kumayap.

^a **1:17** San osa'n kaipooyana, san tagu'n imbilang Apudyus un nalintog, matagu'n napasnok sidan koona maipagapu't pammati na.

²⁴ Ot siya'd gapuna'n binaybay-an Apudyus didaon un mangkokwa't dan naaalasa pipiyaon dan koon. Ot koon da dan kababbaina makwa utdan long-ag di osaosa kan dida. ²⁵ Nan-awidan da dit katuttuwaana maipanggop kan Apudyus ta sat tuli din tuttuwaon da. Ot sadan paloswan Apudyus dan dayawon da kan manselbiyan da un bokon kan Apudyus un namaloswa utdan losan un siya'd lumbonga maidaydayaw si inggaingga. Amen.

²⁶ Siya'd gapuna un binaybay-an Apudyus didaona mangwa't dan kababbaina pipiyaon di long-ag un koon. Sadat babai adulon da dan pada da pay lawana babai un bokona siya'd kokwana. ²⁷ Pada na pay sidat la_laki, ta bokona sadan babai dat adulon da, ta sadat pada da'n la_laki dit tal_ona maawisan dit likna da ot koon da dan gabbainana makwa. Ot siya'd gapuna'n laklak-amon da dit dusa un maibagay kan dida't dit nadadaga koko-on da.

²⁸ Utdi, gaputa adida piyaona awaton dan katuttuwaana maipanggop kan Apudyus, binaybay-ana dida un nambalina bokobokon dit somsomok da kan nambanaga bokobokon dan angwat da. ²⁹ Awad kan dida dit losana kalasin di kinadadag. Nagamgam da, lumalaweng da, naapal da, kumapatoy da, sumusubog da, kan umaallew da. Sad in-inapon da'l lawa din mayam-anan dan udum kan umoy da dida is-istolyaon. ³⁰ Lumilikud da, lalawwengon da't Apudyus kan nalaing da'n manginsultu. Kanan da'n nangatu da'n tagu ot ipaspasdayaw da dat long-ag da. Nalaing da'n manomsomok si mambas_ulana maid payyan nakakwa kan adida pay tuttuwaon dat malong-ag da. ³¹ Tal_ona adida makaaw-awat kan adi da tungpalon dat isapata da. Naid piya kan kaasi da't dan pamilya da. ³² Tigammu da dit lintog Apudyus un madusa't inggaingga dat tagu'n mangkokwa't dan kakamma't dadi yoong itultuluy da kampaya koon. Bokona lawa'n koon da, nu adi tal_ona ayunan da pay dan udum un mangwa't dit padan didit nadadaga koko-on da.

Sat Nalintoga Man-uukum Apudyus

2 ¹Utdi, singngadan yu mana mangibaga'n masapula madusa dat tagu'n mangkokwa't nadadag, adiyu ilaksig nat long-ag yu. Ta sanata mangukuman yu kan dida, ukumon yu pay lawan nat long-ag yu gaputa pada yu pay dida'n kumokokwa't nadadag. ²Tigammu taku'l losan un kustu din man-uukum kan mandudusan Apudyus sidan tagu'n mangkokwa't dan nadadaga kakamma't di. ³Isunga nu ukumon yu dan mangkokwa't laweng yoong koon yu pay dan koko-on da, malisiyan yu kad din mangukuman Apudyus? ⁴Adiyu tagtagibassiton si Apudyus un kanan yu un adi dikayu dusao gaputa tal_ona nakaasi kan naanus. Adiyu kad tigammu un nakaasi si Apudyus kan dikayu dalapnu mandadaoli kayu utdat basul yu? ⁵Yoong gaputa nasukil kayu ot adiyu piyaona

mandadaoliyan dat basul Yu, paam-amodon Yu dit manusaan Apudyus kan dikayu nu dumtong dit al-algawa mangipail-ana't dit sulag na kan nalintoga mandudusa na. ⁶Utdi un al-algaw, gun-gunaan Apudyus dit kada osa'n tagu sigun sit kingwa na. ⁷Sadan tagu'n naanusa mangkokwa't napiya kan gamgaman da dit mangtodan Apudyus kan dida't kinangatu, dayaw kan mataguwan, itdon Apudyus kan dida dit mataguwana maid kigad na. ⁸Yoong sadat tagu'n sat long-ag da pay lawan dit ipappapuut da kan adi da umunud sit katuttuwaan ta sat nadadag dat unu-unudon da, nasulasulag si Apudyus un manusa kan dida nu dumatong dit timpuna. ⁹Losan dat tagu'n mangkokokwa't laweng mapaligat da ot maid ayoayon dat somsomok da utdat ligat da, talon sidat Judio kan padana pay sidan bokona Judio. ¹⁰Yoong sadat mangwa't napiya, itdan Apudyus dida't kinangatu, dayaw kan naginoka somsomok, talon sidat Judio kan padana pay sidan bokona Judio. ¹¹Ta si Apudyus, naid idumdumana nu mangukum.

¹²Utdi, gaputa adin dat bokona Judio tigamu dit lintog Apudyus, bokona ibatay Apudyus dit manusaana kan dida utdit lintog. Yoong sadat Judio un dida'd nanigammu't dit lintog, maukum da un maibatay sit lintog. ¹³Ta utdit man-iilan Apudyus, bokona sadat manigammu't lintog dat ibilang na un nalintog, nu adi sadat manungtungpal sidat ipakwan dit lintog. ¹⁴Sadat bokona Judio, naid tigammu da't dit lintoga ingkanglit Moses, yoong nu koon da dit napiya un kama't dit ipakwan dit lintog, siya'd mangipaila un awad lintog sit somsomok da. ¹⁵Maibasal sit angwat da ipaila da un doda'n iingga dit lintog Apudyus sit somsomok da ot panoknokan dit somsomok da un tuttuwa. Ta nu mangwa da't napiya, tigammu da'n napiya kan nu mangwa da't laweng, tigammu da paya laweng ta pabasulon pay lawan dit somsomok da dida. ¹⁶Ot sigun situn Nabalu'n Damag un itudtuduk nu dumtong dit al-algawa mampaukuman Apudyus sidat losana tagu kan Jesu Kristu, ukumona'l losan dat awad sit somsomok da kan sadat nalinoda kingkingwa da.

Sadat Judio Kan Sat Lintog

¹⁷Dikayu'n padaka Judio, kanan Yu un Judio kayu ot manalgod kayu't dit umunudan Yu utdit lintog. Ipasindayaw Yu un tagu dikayu kan Apudyus. ¹⁸Kanan Yu un tigammu Yu dit piyaon Apudyus ipakwa kan tigammu Yu dit napiya gaputa awad dit lintoga nakaadal'an Yu. ¹⁹Maid duwaduwa Yu un dikayu'd lumbonga mangipuyut sidat nakulap kan manilaw sidat iingga sit kakolpan gaputa naid tigammu da kan Apudyus. ²⁰Kanan Yu un dikayu'd lumbonga mangisulu't dat adi manigammu't dan kustu kan manudtudu't dat kama't abenga naid si tigammu gaputa awad dit lintog kan dikayu un manigammuan sit kustu kan sat katuttuwaan. ²¹Ot nu tudtuduwan Yu danat udum, apay adiyu

tudtuduhan nat long-ag yu? Itudtudu yu un masapula maid man-akaw yoong apay man-akaw kayu? ²² Itudtudu yu un masapula maid manog-on si bokona asawa na, yoong sog-onon yu mit danat bokona asawa yu. Lawengon yu dat sinan-apudyus yoong akawan yu mit dat timplun inggawan da. ²³ Ipasindayaw yu un tigammu yu dit lintog Apudyus yoong ibabbain yu si Apudyus sidit mansalungasingan yu utdit lintog na. ²⁴ Ot tuttuwa dit naikanglita ugud Apudyus un, “Mambagbaga dat bokona Judio si lawenga maisuganggang kan Apudyus gapu kan dikayu’n Judio.”

²⁵ Awad selbin dinat nampatulgiyan yu nu tungpalon yu nat lintog Apudyus, yoong nu salungasingon yu dit lintog, maid mit laing selbi na ta kama kayu payon sidan bokona Judio un bokona tagun Apudyus. ²⁶ Padana pay nu manungpal sidit lintog dit bokona Judio’n adi natulgiyan, kama payon nu natulgiyan sit man-ililan Apudyus. ²⁷ Isunga sadat bokona Judio un manuttuwa’t dit lintog Apudyus ulay nu adi da nampatulgi, panoknokan da un lobbong na un madusa kayu’n Judio. Ta tuttuwa’n natulgiyan kayu yoong salsalungasingon yu mit dit lintog Apudyus. ²⁸ San kinaJudio, bokona maimatunan sit umunudan si ugali onnu mampatulgiyan di osa’n tagu. ²⁹ Sa’d gattoka Judio un tagun Apudyus, sadit naobos si aangson. Bokona sat matulgiyan dit long-ag na, nu adi sat maobosan dit nadadaga aangsona. Yoong bokona sadit naikanglita lintog dit mangobos kan siya nu adi si Ispiritu Santu. Bokona tagu dit mangidayaw kan siya nu adi si Apudyus.

San Mangatiwan Dan Judio

3 ¹“Ot nu kama’t di, ngadan din mangatiwan dan Judio utdan bokona Judio nu? Ngadan din selbin din matulgiyan nu?” ² Talona adu dan mangatiw taku’n Judio utdan bokona Judio. Umuna, ditaku dit nangitalgodan Apudyus sit naikanglita ugud na. ³ Yoong inona nu adin dat udum kan ditaku tungpalon dat ibaga da, piyona kada ugudon un adin pay Apudyus tungpalonon dan sapata na? ⁴ Tungpalona kampay! Bokona mantuli si Apudyus ulay nu losana mantuli dan tagu. Kanan dit naikanglita ugud maipanggop kan siya un,

“Dalapnu nalawaga maila din kinalintog nu utdan ugud nu kan mangabak ka nu maidalum ka.”

⁵ Yoong nu sat mangwaan taku’t nadadag ilatak na dit kinalintog Apudyus, mabalin kad un kanan taku un bokona nalintog si Apudyus nu dusona ditaku gapu’t kinadadag taku? (Bokona kuwaka kasomsomkan tu nu adi doda’n siya’d somsomok di tagu.) ⁶ Bokon, ta nu adin Apudyus dusao dat makabasul bokonona nalintog din koona. Ot nu bokona nalintog din koona, Adina mabalina siya’d mangukum sidan losana tagu. ⁷ Mabalin un kanan di tagu un: “Yoong nu mailatak dit kinatutuwuan Apudyus maipagapu’t dit mantuliyak, bokon kada maidawayan Apudyus

di? Apay un ibilangaka gumabasul?”⁸ Yoong nu siya’d kanan yu di, apay adi taku’l lawa kanan un, “Koon taku dan nadadag dalapnu mailatak din napiya?” Ta tuttuwa’n awad da ud mangin-insultu kan sakon ot ipabasul dan siya’d itutduduk di, yoong man-ibabalang da paya lawa. Ot siya’d gapuna’n maibagaya madusa da.

Naid Tagu’t Nalintog

⁹ Utdi, napiipyi kad din kasasaad dan Judio nu sadan bokona Judio? Bokon! Ta impatigammukona mampapada dan losana tagu un iyapuwan di basul, Judio man onnu bokona Judio. ¹⁰ Kanana’t din naikanglita ugud Apudyus un:

“Naid ulay osa’t nalintog si tagu. ¹¹ Naid osa’t makaawat sit katuttuaan, naid osa’t gumamgama makatigammu kan Apudyus. ¹² Losana tagu, nan-awidan da’t Apudyus ot nambalin da un naid si selbi un tagu. Naid osa’t mangwa’t napiya, ulay osa. ¹³ Kama’t lobona mantatakang dat sangi da gapu’t dat nangkadadaga ugud da. Paspasiga tuli dat ibosway da. Makayam-an dat ugud da un kama’t gitan di uilog. ¹⁴ Napnu dat sangi da’t nangkapapaita iliw. ¹⁵ Nalasu’n sumugat da kan kumatoy da. ¹⁶ Losana ayon da, awad yam-anon da kan paligaton da ut tagu. ¹⁷ Talona naid sit somsomok da dit makatimpuyug si pada dan tagu. ¹⁸ Adi da’n talon umogyat kan Apudyus.”

¹⁹ Siyadi dit ugud Apudyus ot titiggammu taku un sadat tagu’n idaddalan dit lintog dit mampooyan datu. Isunga talona maid mailasun di tagu nu mangukum si Apudyus ta losana tagu’t tun lubung nakabasul. ²⁰ Ta naid tagu’t nalintog sin man-ililan Apudyus gapu’t manungpalana’t dit lintog, ta sat selbin dit lintog ipatigammu na un nakabasul dat tagu.

Sat Mampapalintog Apudyus Si Tagu

²¹ Yoong sin satun, impatigammunon Apudyus nu inona’n ibilang nat osa’n tagu un nalintog. Ulay da Moses kan dat uduma propetan Apudyus, imbag a daon dit maipanggop situ utdat iblu’ngkanglit da. Bokona maipagapu’t umunudan di tagu utdan lintog dit gapun dit mangibilangan Apudyus un nalintog nat osa’n tagu, ²² nu adi maipagapu’t pammati kan Jesu Kristu. Losana tagu’n mantalgod kan manuttuwa kan Jesu Kristu, maibilanga nalintog gaputa maid tagu’t idumduman Apudyus. ²³ Ta losana tagu nakabasul da ot adayu dit kasasaad da utdin kinangatun Apudyus. ²⁴ Yoong gapu utdit kaasi na naibilang taku’n nalintog maipagapu’t dit kingwan Jesus un nangwaya kan ditaku. Ligalun Apudyus tu un napalintogan taku.

²⁵ Ta induya na si Jesus un mapatoy dalapnu maipagapu utdit dala na, mabayadan dat basul dat losana tagu’n mantalgod kan siya. Kingwan

Apudyus di un mangipail-ana't dit kinalintog na, ulay nu adina dinagusa dinusa dat basul dat tagu't dit gapu utdit kinaanus na. ²⁶ Kingwa na di, dalapnu uttun satun ipaila na dit kinalintog na kan ipaila na un ibilang na un nalintog dat tagu'n mantalgod kan Jesus.

²⁷ Ot sin satunon, ngadan dit mabalina ipasdayaw taku'n Judio? Naida pulus! Ta apay? Ontha, bokona sat mantungpalan taku't dan linlintog din gapun din mapalintogan taku nu adi maipagapu ullawa't mantalgodan kan manuttuaan kan Jesus. ²⁸ Ta tuttuwaon taku un ibilang ditaku kan Apudyus un nalintog maipagapu't dit pammati taku kan Jesu Kristu un abus, bokona gapu't dit manungpalan taku't din lintog.

²⁹ Kadon, sadan Judio kad ullawa dan makin Apudyus kan Apudyus? Bokon. Siya'd Apudyus pay dan bokona Judio. ³⁰ Ta os-ossaan si Apudyus ot mampapad-ona'n ibilang dan Judio kan bokona Judio un nalintog sit man-iila na maipagapu't dit pammati da kan Jesu Kristu. ³¹ Kad, sin sadinon piyaona kad ugudon un man-awidan takuwon dit lintog Apudyus, nu manuttua taku kan Jesu Kristu? Bokon, ta nu manuttua taku kan Jesu Kristu amodoton un tuttuwaon taku dit lintog Apudyus.

Sat Mantuladan Un Impailan Abraham

4 ¹ Somsomkon taku dit Abraham un inapu taku'n Judio. Maibasal sit padas na, ngadan dit tigammu taku maipanggop sit mapalintogan di tagu? ² Nu maipagapu't dat nabalu'n kingkingwana dit nangibilangan Apudyus kan siya un nalintog, awad maipasdayaw na utdat tagu, yoong Adina mabalina maipasdayaw kan Apudyus. ³ Oonta kanana't dit naikanglita ugud Apudyus un, "Tinuttawan Abraham dit insapatan Apudyus ot gapu utdit pammati na, imbilang Apudyus un nalintoga tagu."

⁴ Padan nat tagu, mangkokwa dalapnu matangdanan. Bokona maibilanga kodaw na dit tangdan na gaputa siya'd sungbat didit nabannugana. ⁵ Yoong sat tagu'n bokona mantalgod sidan nabalu un koona nu adi mantalgod kan Apudyus un siya'd mangibilanga nalintog dan gumabasul, ibilang Apudyus un nalintog gapu utdit pammati na. ⁶ Siyatut dit piyaon dit David ugudon sit imbaga na un, nagasat dat ibilang Apudyus un nalintog un bokona maipagapu't kingwa da. ⁷ Kinnanana un:

"Nagasat nat tagu'n pinakawan kan niliuwan Apudyus dat basul na!"

⁸ Nagasat nat tagu'n adinon Apudyus sosomkon dat basul na."

⁹ Ot ditaku kada lawa'n Judio un natulgiyan tun ug-ugudona un nagasat? Bokon! Nagasat pay dan bokona Judio un adi natulgiyan gaputa manuttua da. Tigammu taku un imbilang Apudyus si ama taku'n Abraham un nalintog gapu't dit pammati na. ¹⁰ Kapiga dit napalintogana? Sidit daan na un natulgiyan onnu utdit naabus? Utdit daan na payyana natulgiyan, imbilangon Apudyus un nalintog si Abraham. ¹¹ Ot sadit

natulgiyana dit mangil-an un imbilangon Apudyus un nalintog gapu't pammati na. Kama't di dit nakwaana dalapnun siya'd mambalina pannakaaman dadit losana adi natulgiyan un manuttuwa kan Apudyus un sat manuttuwaan da ud gapun dit mangibilangan Apudyus kan dida un nalintog.¹² Padana pay un si Abraham dit pannakaaman dadit Judio un natulgiyan, yoong bokona sat natulgiyan da ullawa dit gapuna, nu adi sat manuttuwaan da kan Apudyus un padan dit nantututuwan Abraham sit daan na payyan natulgiyan.

Awaton Taku Dit Insapatan Apudyus Maipagapu't Pammati

¹³ Utdit aw-awe, insapatan Apudyus kan Abraham kan sidat kaganakana un mangkuwa da tun lubung, yoong bokona sat nanungpalan Abraham sidat lintog Apudyus dit gapuna, nu adi gaputa naid duwaduwa na utdit imbagan Apudyus kan siya. Ot gaputa nanuttuwa, imbilang Apudyus un nalintog.¹⁴ Ta nu tungpalon Apudyus dit insapatana maibasal sit manungpalan taku't dat linlintog na, naid selbin dit pammati taku kan maid pay selbin dit insapata na ta maid makagun-ud gaputa adi taku makatungpal sidat losana ipakwan dat lintog na.¹⁵ Sat katuttuwaana, sadat lintog dat mangtod si gapun di sumulagan Apudyus kan mandusaana kan ditaku gaputa adi taku makatungpal. Nu naid lintog, naid pay salungasingon taku.

¹⁶ Siya'd gapuna un pammati dit gapun dit mangtowan Apudyus sit insapatana dalapnu maila un ingkaasi na. Ot maid duwaduwa na un awaton dat losana kaganakan Abraham, bokona lawan sadat umun-unud sidan lintog nu adi losana manuttuwa kan Apudyus un padan dit nantututuwan Abraham un siya'd pannakaama taku'l losana manuttuwa.¹⁷ Kanana't dit naikanglita ugud Apudyus un, "Pinambalin ku'd sika'n pannakaaman dat tagu't dan aduadu'n ili." Si Abraham dit pannakaama taku'l losana manuttuwa utdin man-iilan Apudyus. Ot si Apudyus un tinutuwana, siya'd makaboola mampaungal sidan matoy kan mampaloswa utdan maid.¹⁸ Nanuttuwa't Abraham kan nannamnama un matungpal dit insapatan Apudyus kan siya un mambalina aman di adu'n tagu ulay nu adi naon mabalina makwa. Ta insapatan Apudyus kan siya un kanana'n, "Gumanak ka si adu'n kama't din kaadun dan bituwon."

¹⁹ Utdiya timpu, dandaniyona singgasut dit tawon na kan Adina payon makaabeng si Sara un asawa na yoong adina'n talon kummapsut dit pammati na utdit somsomkona dit long-ag na un alig na ud natoy ta lakayon.²⁰ Gasissiya dit pammati na ot bokona nanduwaduwa't dit insapatan Apudyus. Gummilogot dit pammati na ot indaydayaw na si Apudyus.²¹ Talon tinutuwana na un kaboolan Apudyus un tungpalon dit insapata na.²² Ot gapu't dit pammati na, "imbilang Apudyus un nalintog."

²³ Yoong sadiya naikanglita ugud un kanana'n, "imbilang Apudyus un nalintog," bokona lawa'n si Abraham dit maipooyana, ²⁴nu adi maidagamung taku pay. Ta ibilang ditaku pay kan Apudyus un nalintog gapu't manuttuaan taku kan siya'n nampaungal kan Jesus un Apu taku.

²⁵ Impalubus Apudyus un mapatoy si Jesus dalapnu mabayadan dat basul taku kan pinaungal na dalapnu maibilang taku'n nalintog, nu mantal_{god} taku kan siya.

Sat Nambanagan dit Napalintogan Taku

5 ¹Ot sinsadinon ta imbilang ditakuwon kan Apudyus un nalintog gapu't pammati taku, naikapiya taku kan Apudyus gapu't dit kingwan Apu taku'n Jesu Kristu. ²Maipagapu kan siya, naidagamung taku pay un manlak-am sin kaasin Apudyus ot mapadpadasan takuwon sin satun. Matalok taku gaputa namnamaon taku'n maidagamung sit nakaskasdaawa kinangatu na. ³Yoong bokona sadi ullawa dit matalokan taku, nu adi matalok taku pay sidan manligatan taku ta tigamu taku'n sadan ligat, siya'd makasuluwan taku'n umanus. ⁴Ot nu naanus taku, mambanaga anamungan Apudyus ditaku ot nu anamungan Apudyus ditaku, awad namnama taku. ⁵Ot bokona madismaya taku utdan namnamaon taku gaputa naabusa impailan Apudyus dit gattoka mampipiya na. Intod Apudyus si Ispiritu Santu kan ditaku un mangipaila utdit mampipiyan.

⁶Ta utdit ustu'n timpu un naid kaboolan taku'n mangwa't ustу, natoy si Kristu un maipooy kan ditaku'n gumabasul.

⁷Nasigaba makwa un sanat osa'n tagu itdona nat long-ag na un managu nat osa'n tagu'n nalintog. Mabalin un awad mangitod si long-ag na maipagapu't managuwana't bulun na un nabalu'n tagu. ⁸Yoong impailan Apudyus dit gattoka mampipiya na kan ditaku ta utdit talona gumabasul taku payyan, natoy si Kristu un siya'd naisalit kan ditaku. ⁹Ot sinsadinon ta maibilang takuwon un nalintog maipagapu utdit dalana, amo ilisi ditaku kan siya utdit mandusaan Apudyus nu dumatong dit timpu na. ¹⁰Ta utdit kabusul taku payyan si Apudyus, naikapiya taku kan siya maipagapu utdit natoyan Kristu un Anak na. Ot sinsatun ta naikapiya taku kan siya, amodotona taguwon ditaku, ta matatagu. ¹¹Yoong bokona lawa'n siyadatu dan matalokan taku nu adi mantattalok taku pay gapu kan Apudyus ta ingkapiya na ditaku kan siya maipagapu kan Jesu Kristu un Apu.

Sat Nandumaan Dit Kingwan Da Adan Kan Kristu

¹² Maipagapu utdit osa'n tagu, nailugi dit basul situn lubung. Ot gapu utdit basul na nambanaga awad katoy. Kadon nansaknap dit katoy sidan losana tagu gaputa losana tagu nakabasul. ¹³Doda'n nambasulon

dat tagu't tun lubung utdit daan payyan Apudyus itdon dat lintog na kan Moses, yoong gaputa naid payyan lintog, bokona naibilanga nansalungasing da.¹⁴ Yoong manipud sit timpun Adan inggana't dit timpun Moses, nantulay dit katoy^b sidat losana tagu, ulay nu bokona sinalungasing da dit bilin Apudyus un padan dit kingwan Adan.

Si Adan awad maipadaana kan Kristu un naisapata't dit un dumatong.¹⁵ Yoong bokona nampada dit nambanagan dit kingwa da. Amod dit naidumaan dit ligalun Apudyus sidit basul Adan. Tuttuwa'n nambanagan matoy dan losana tagu gaputa nambasul dit ossaana tagu. Yoong am-amod dit kaasin Apudyus kan sadit ligalu na utdan aduadu'n tagu maipagapu't dit kaasin Jesu Kristu.

¹⁶ Siyatu payyan osa un nandumaan dit ligalun Apudyus sidit basul Adan. Gapu utdit ossaana basul Adan, nakoddongana masapula madusa dat losana tagu. Yoong naiduma dit ligalun Apudyus ta ulay nu amoamod dit basul dat tagu, mabalina mapakawan kan mabalina maibilang da un nalintog.

¹⁷ Nu nambanagan matoy dan losana tagu gapu utdit basul dit ossaana tagu, am-amodot din nambanagan dit kingwan didit osa'n tagu un siya si Jesu Kristu. Ta gapu't dit kingwa na, losana mangawat sit kaasin Apudyus kan sadit ligalu na un kinalintog, ganason da dit mataguwan dat inggaingga kan maidagamung da kan Kristu un mangiyapu.

¹⁸ Kad sidi, nu inon dit basul dit ossaana tagu nambanagan si madusaan dat losana tagu, padana pay un sadit nalintoga kingwan Kristu, nambagan si mapawayaan kan mataguwan dan losana tagu.¹⁹ Ta nu nambalina gumabasul dat losana tagu maipagapu't dit adin Adan nanungpalan sidit bilin Apudyus, padana pay un mambalina nalintog dan losana tagu'n manuttuwa maipagapu't dit nanungpalan Kristu utdit imbilin Apudyus kan siya.

²⁰ Intod Apudyus dat lintog na dalapnu amo mailan dan tagu din umad-aduwan dan basul da, yoong utdin umaduaduwan dan basul di tagu, umam-amod pay din kaasin Apudyus.²¹ Kadon, utdin mangitulayan di basul sidan tagu un mampooy si matoyan kan maisinaan da kan Apudyus, mantulay payon din kaasin Apudyus sidin mangibilangana kan dida un nalintog un mampooy si mataguwan dat inggaingga maipagapu utdit kingwan Jesu Kristu un Apu taku.

Matatagu Taku Gapu Kan Kristu

6 ¹ Utdi, mabalin kad un itultuluy taku'n makabbasubasul dalapnu amo makaasiyan si Apudyus kan ditaku? ² Adina mabalin. Ta nu maipanggop si basul natoyon dit likna taku'n mambasul. Inonan

^b 5:14 Sat piyona'n ugudon, natoy dat tagu gaputa sat bayad di basul, katoy.

makabasubasul₁ taku payyan nu? ²Sakad nu adiyu tigammu un sidit nabunyagan taku un mangipaila't dit naidagamungan taku kan Kristu, naidagamung taku payon sit natoyana. ³Isunga utdit nabunyagan taku, alig na un naidagamung taku't dit natoyan kan nailbonana. Yoong gaputa ummungal maipagapu't nakaskasdaawa pannakabalin Ama na, alig na un napaungal₂ taku payon ot masapula matagu taku un maisayun situn bagu'n mataguwan taku.

⁵Ta nu naidagamung taku kan Kristu utdit natoyana, maid duwaduwana un naidagamung taku pay kan siya utdit napaungalana. ⁶Tigammu taku un sadit doda'n gumabasul₃ kinatatagu taku, nailansa un naidagamung kan Kristu utdit nailansaana't dit kulus dalapnu makaan dit kababalin dit kinatatagu taku'n gumabasul kad, adi takuwon papuyung si basul₄. ⁷Ta nu matoy nat osa'n tagu, mawayaanon sit pannakabalin di basul₅. ⁸Ot nu tuttuwaon taku'n naidagamung taku't dit natoyan Kristu, tuttuwaon taku payon un matagu taku'n maidagamung kan siya. ⁹Ta tigammu taku un si Kristu un ummungala₆ natoy, adina'n talon matoyon ta maidon mabalinan katoy kan siya. ¹⁰Ot gaputa natoy si Kristu, naida talon pannakabalin di basul₇ kan siya. Ot matataguwon un maipooy sit maidayawan Apudyus. ¹¹Ot pada na pay kan dikayu, masapula ibilang yu un natoy kayuwon nu maipanggop si basul₈ yoong matatagu kayu nu maipanggop si manselbiyan yu kan Apudyus gapu utdit naiyossaanan yu kan Kristu.

¹²Isunga masapula adi yuwon ipalubus nat long-ag yu un iyapuwan di basul, un adi yuwon koon dat lawenga pipiyaon di long-ag. ¹³Adi yu ipalubus nat ulay osa'n paltin di long-ag yu un iyapuwan di basul ot mausala mangwa't nadadag. Idatun yuwot nat long-ag yu kan Apudyus un mangiyapu, ot ipalubus yu nat losana paltin dinat long-ag yu un mausala mangwa't nalintoga maibagay sidat tagu'n naibilanga natoy yoong pinaungal₉ Apudyus. ¹⁴Adi naon mabalina iyapuwan dikayu kan basul₁₀ ta bokona matatagu kayu un manguunnud sit lintog nu adi maipagapu't dit kaasin Apudyus.

Masapula Koon Taku Dat Nalintog

¹⁵Utdi, gaputa matatagu taku gapu't dit kaasin Apudyus un bokona gapu't mantungpalan taku't lintog, mabalin kada makabasubasul₁₁ takuwon? Adina mabalin nat! ¹⁶Titiggammu yu un nu singngadan dit mampaiyapuwan yu un tuttuwaon yu, puyung dikayu kan siya. Nu paiyapu kayu't basul, mambanaga matoy kayu un maisina kan Apudyus. Yoong nu paiyapu kayu kan Apudyus, ibilang dikayu kan siya un nalintog. ¹⁷Inyapuwan dikayu't basul sidit, yoong yaman kan Apudyus ta inyaangos yu un tinuttuwa dit katuttuwaana naitudtudu kan dikayu. ¹⁸Kadon, nawayaan kayuwon sit pannakabalin di basul yu ot nambalin kayu't puyung un mangwa't nalintog.

¹⁹Iyalig ku't gagangaya makmakwa dalapnu nalasu un maawatan yu. Utdit damu, impalubus yu dat nadumaduma'n paltin di long-ag yu un iyapuwan dat gabbain kan nangkaisawa makwa ot ummamoamod dit kinadadag yu. Yoong sin satunon, masapula ipalubus yu payon nat losana long-ag yu un iyapuwan di kinalintog dalapnu nasantuwan kayu.

²⁰Utdit puyung dikayu payyan di kinadadag, adina nasapul un koon yu dat nalintoga makwa. ²¹Yoong ngadan dit nagungguna yu utdadit kingkingwa yu un nadadaga siya'd gapun dit mabainan yu uttun satun? Naid! Katoy dit mambananagan. ²²Yoong sinsatunon winayaan dikayuwon kan Apudyus sidan basula namuyung kan dikayu. Nambalin kayuwona puyung na. Ot sat magun-guna yu, sat mataguwan un nadalus un mambanan si mataguwan yu si inggaingga. ²³Ta sat dusan di basul, katoy^c yoong sadit itdon Apudyus un ligalu na kan ditaku, sadit mataguwana maid si kigad maipagapu't dit naidagamungan taku kan Jesu Kristu un Apu taku.

Sat Maipadaan Tun Naidagamungan Taku Kan Kristu

7 ¹Susunuda manuttuwa, tigammuka maawatan yu tun ibagak gaputa tigamu yu dit maipanggop sit lintog un, nu matattagu nat osa'n tagu masapula umunud sidan lintog. ²Padan di osa'n babai'n awad si asawa, adin dit lintog ipalubusa mangasawa't udum nu matattagu payyan dit asawa na. Yoong nu matoy dit asawa na, mawayaanon sidit lintog ot mabalina umbos mangasawa. ³Siya'd gapuna'n nu sumip-un si sabali'n lalaki nu matattaguwan payyan dit asawa na, mapabasul si dagdagas sigun sit lintog. Yoong nu natoyon dit asawa na, mawayaan sit lintog ot bokonona mapabasul si dagdagas nu mangasawa'n obos.

⁴Ot pada na pay kan ditaku'n susunuda manuttuwa. Nawayaan takuwon sidat lintog gaputa naipangkatoy taku kan Kristu utdit natoyana. Kadon, waya takuwona maidagamung kan Jesu Kristu un ummungal kan katoy dalapnu mamunga tun manselbiyan taku kan Apudyus. ⁵Ta utdit nangun-unudan taku't dat pipiyaon di long-ag taku'n koon, amo pinabilog dit lintog dit gumabasula kinatatagu taku, ot kingwa taku dat lawenga mambanan si matoyan taku un maisinaan kan Apudyus. ⁶Yoong sinsatun, gapu utdit naidagamungan taku kan Kristu utdit natoyana nawayaan takuwon sidat lintoga namuyung kan ditaku. Kad, manselbi takuwon kan Apudyus un idaddalan Ispiritu Santu, bokonona sadat lintog dat uunnudon taku.

Sadit Lintog Kan Basul

⁷Ot sinsadinon, ngadan nat makanan taku? Makwa kad un ibaga taku'n laweng dat lintog? Bokon! Ta nu naid dat lintog adik natigammuwan

^c 6:23 Sat piyaona'n ugudon tun katoy, sat maisinaan kan Apudyus kan madusaan sin impiyelnu't inggaingga.

nu ngadan dit basul. Kama't din agum, adik okyan natigammuwan un laweng din man-agum nu adi siya'd kinnanan dit lintoga, "Adi ka man-agum." ⁸ Yoong utdit natigammuwan tu un bilin, gummilog dit gumabasula kinatataguk un nampakwa kan sakon sidan losana ilan di kinaagum. Ta nu naid lintog, naid pay kaboolan di basul. ⁹ Matattaguwak utdit naid payyan tigammuk sit lintog. Yoong utdit natigammuwan dit lintog, napukaw dit gumabasula kinatataguk ot natoyak. ^d ¹⁰ Sinsadinon, sadit lintoga maigapuwan dit mataguwak si inggaingga, siya oton dit maigapuwan dit maisinaak kan Apudyus si inggaingga. ¹¹ Maipagapu utdit lintog, ginundawayan tun gumabasula kinatataguka inallilaw sakon ot nambanag si maisinaak kan Apudyus.

¹² Isunga maid mapabalawan dit lintog gaputa nasantuwan, padana pay sidan bilbilin, nasantuwan, ustу kan nabalu da. ¹³ Utdi, piyaona kada ugudon un sadit nabalu'n lintog dit maigapuwan dit maisinaak kan Apudyus? Bokon! Sadit gumabasula kinatataguk dit gapuna. Nausal dit nabalu'n lintog dalapnu maipaila un nambasulak ot mambanag si matoyaka maisinaak kan Apudyus kad, maipaila dit talona kinadadag di basul.

Sadat Duwa Un Mansinnuganggang Sit Somsomok Di Tagu

¹⁴ Tigammu taku un sat lintog nanligwat kan Apudyus. Yoong sakon taguwaka lawa un puyung di basul. ¹⁵ Adik maawatan datun kokkook. Ta adik koon datun napiya un piyaok koon, nu adi sat lawekok koon siya'd kook. ¹⁶ Ot nu kook dan lawekok koon, piyaona'n ugudon un ampayunaka napiya din lintog. ¹⁷ Ot bokona sakonon mangwa't dit lawenga adik piyaon, nu adi sadit gumabasula kinatataguk dit mampakwa.

¹⁸ Tigammuka sadit doda'n kinatataguk naid napiya si konna. Ot ulay nu piyaok mangwa't napiya, adik makwa. ¹⁹ Adik koon dadit napiya'n piyaok, nu adi sadat nadadaga adik piyaon, siyaot dat kook. ²⁰ Utdi, nu kook dit adik piyaona koon, piyaona'n ugudon un bokona sakonon dit mangwa nu adi sadit gumabasula kinatataguk.

²¹ Kadon, naawatak dit kokwa na. Nu piyaok un mangwa't napiya, lappodanak sit kinadadaga inggaw kan sakon. ²² Talona piyaon tun aangsok unudon dit lintog Apudyus. ²³ Yoong awad sabali un mangitulay situn long-ag ku un siya dit gumabasula kinatataguk ot suganggangona dit lintoga piyaon tun angos ku un unudon. Pinambalinaka balud di basul tun gumabasula kinatataguk. ²⁴ Isunga kaasiyak pay! Sin kad nin managu kan sakon dalapnu adik koon dan pipiyaon tun long-ag ku un mambanag

^d ^{7:9} Sat piyaona'n ugudon tu, naispirituwan un mataguwakan matoyan bokona satun long-ag. Sat kaipooyan tun ug-ugudona un matoyan situ, sat maisinaan kan Apudyus si inggaingga gapu't basul.

sit matoyaka maisinan kan Apudyus? ²⁵ Yaman kan Apudyus ta awad si Apu taku'n Jesu Kristu un managu kan sakon!

Ot sinsadinon, siyatud kasasaad ku: Piyaon tun angos ku un unudon dat lintog Apudyus yoong satun gumabasula kinatatagu, unudona dit gabbasula piyaona.

Sat Mataguwān Un Itulayan Ispiritu Santu

8 ¹Sinsatunon, ditaku'n naidagamung kan Jesu Kristu, adi ditakuwon koddongan kan Apudyus un madusa. ²Ta maipagapu utdit pannakabalin Ispiritu Santu un nampabagu uttun mataguwān taku gapu't dit naidagamungan taku kan Kristu, nawayaan taku utdit pannakabalin di basul kan katoy un siya dit mannanayun un dusa. ³Adin dit lintog maboolana wayaan dat tagu sit pannakabalin di basul gaputa adin dat tagu matungpal dat losana lintog. Yoong sadit adin dit lintog makwa, nakwan Apudyus. Ta imbaun na dit Abeng na uttun lubunga mambalin si tagu'n pada taku, dalapnu siya'd naidatun un naipooy sidan basul taku. Ot gapu't dit natoyana, kinaan Apudyus dit kaboolan didit basula mantulay kan ditaku. ⁴Kingwan Apudyus di dalapnu ditaku un matatagu un maisayun sit Ispiritu Santu un bokon sidit gumabasula kinatatagu taku, matungpal taku dan ustu un ipakwan dan lintog. ⁵Ta sadat mangunud sit gumabasula kinatatagu da, sat pipiyaona lawan dit long-ag dit sosomkon da. Yoong sadat mangunud sit Ispiritu Santu, sat ipakwa na pay dit somsomkon da. ⁶Nu sat piyaon didit gumabasula kinatatagu taku dan isosomok taku, mambanaga matoy taku'n maisina kan Apudyus. Yoong nu sadit ipakwan Ispiritu Santu dit isosomok taku, awad mataguwān taku't inggaingga kan galgalin-ok taku.

⁷Ta sat tagu'n sa'd isosomok na dat pipiyaon dit gumabasula kinatatagu na, busulona si Apudyus ta Adina tungpalon dat lintog na. Sat katuttuwaana, Adina kaboolana matungpal dat lintog. ⁸Isunga sadat mantungpal sit gumabasula kinatatagu da, adi da'n talon makwa dit mampasoom kan Apudyus.

⁹Yoong kan dikayu, iiggaw dit Ispiritun Apudyus un insapatan Kristu ot siyaon dit mangitulay un bokonona sat gumabasula kinatatagu yu. Ot singngadan na mana tagu nat naid kan siya diya Ispiritu, Adina payyan naidagamung kan Kristu. ¹⁰Yoong nu iiggaw si Kristu kan dikayu, ulay nu matoy nat long-ag yu gapu't basul, matatagu din kadogwa yu si inggaingga gaputa imbilang dikayu kan Apudyus un nalintog. ¹¹Nu iiggaw kan dikayu dit Ispiritun Apudyus un namaungal kan Kristu, itdana pay si mannanayuna mataguwān danat long-ag yu un malpos maipagapu't dit pannakabalin didiya Ispirituna un iiggaw kan dikayu.

¹²Siy'a'd gapuna susunud un lobborg taku'n matagu'n maisayun sit piyaon Apudyus un bokona maisayun sidat nadadaga pipiyaon ditu'n

gumabasula kinatatagu taku. ¹³Ta nu tungpalon taku dat nadadaga pipiyaon ditu'n gumabasula kinatatagu taku, mambanaga maisina taku kan Apudyus si inggaingga. Yoong nu lipsutan taku dat nadadaga pipiyaon ditu'n gumabasula kinatatagu taku gapu't dit salak Ispiritu Santu, matagu taku't inggaingga.

¹⁴Sadan manungpal sit ipakwan Ispiritu Santu, anak Apudyus dida. ¹⁵Ta san Ispiritu Santu un intod Apudyus kan ditaku, bokona mambalinon ditaku un kama't puyung un kumimut kan apu na nu adi mambalinon ditaku't anak Apudyus. Siya'd gapuna un mabalina ayagan taku si Apudyus si "Ama" nu manluwalu taku kan siya! ¹⁶Ot anamungan Ispiritu Santu tun somsomok taku'n tuttuwa'n anak ditaku kan Apudyus. ¹⁷Adi kad, gaputa anak ditaku kan siya awaton taku dadit bindisyun un itdona't dat tagu na. Padana pay un mailak-am taku'n maitdan sidan itdon Apudyus kan Kristu. Ot gaputa mapadpadasan taku dat nampaligatan Kristu, mailak-am taku pay sidit nakaskasdaawa kinangatu na.

Namnamaon Taku Dit Maidayawan Taku

¹⁸Naid duwaduwak un sadatu'n mapaligatan taku't tun satun naid kapangnu na nu somsomkok dit kinabalbalun dit makwa kan ditaku nu udidin di al-algaw. ¹⁹Ta talona makauway dan losana paloswan Apudyus sidit timpun mangilatakan Apudyus sidan aabeng na. ²⁰Ta sadatu'n uduma paloswa bokona naituluy dit siguda panggop Apudyus kan dida. Yoong bokona gaputa siya'd piniya dan makwaan da nu adi gaputa siya'd piniyan Apudyus un makwa.^e Yoong ulay nu kama't di, awad namnama da ²¹ta nu dumatong dit timpu, panggop Apudyus un mapawayaan dat losana paloswa na dalapnu adi daon malbog onnu matoy, kad mailak-am daon sin nakaskasdaawa wayawayan dat aanak na. ²²Ta tigamu taku'n inggana't tun satun kama't mamos-on man-anak sit ligat dadit losana piniloswan Apudyus. ²³Yoong bokona dida'l lawa, nu adi ulay ditaku un naitdan si Ispiritu Santu un ummuna'n intod Apudyus kan ditaku un manuttuwa. Man-ayuwong tun gubu taku't dan ligat uttun man-uuwayan taku't dit al-algawa mangipatigammuwan Apudyus un ditaku dan aanak na, sat gattoka mapawayaan taku.

²⁴Siyadi dit namnamaon taku manipud sit nanaguwan Apudyus kan ditaku. Adina payyan maipaila ta nu iillan taku nat namnamaon taku, bokonona tuttuwa'n namnama ta singngadan kad nat mannamnama utnat iillana? ²⁵Yoong nu adi taku payyan naila dit nanam-on taku, anusan taku'n uuwayon.

^e 8:20 Ta naidagamung dan losan situn pita un inggiyaw Apudyus sidit nambasul si Adan Genesis 3:14-19.

²⁶Ot bokona lawa'n sat namnama taku nat manulung kan ditaku'n man-uuway. Tulungan ditaku pay kan Ispiritu Santu utdan mangkapuyan taku. Kama't din manluwaluwan taku, maid tigammu taku't dit ust'u iluwalu taku yoong si Ispiritu Santu dit mangiluwalu kan ditaku udsi wagasa adin di tagu kaboolana ipalawag. ²⁷Ot si Apudyus un makatigammu't dit somsomok di tagu, tigammuna pay dit piyaon Ispiritu Santu'n ugudon nu manluwalu. Ta nu iluwaluwana dan tagun Apudyus, ibasal na utdit piyaon Apudyus.

²⁸Tigammu taku un si Apudyus ud mampaos-ossaan sidan losana pasamak dalapnu mampoooy da si mangkapiyaan taku'n mamippiya kan siya un inayagana na un tagu na maisayun sit panggop na. ²⁹Ta siguda tigammunon Apudyus sidit laplapu na dat mambalina tagu na ot intuding na un mambalin da un kama kan Anak na dalapnu si Jesus ud mambalin un pangun dan adu un mansusunud.

³⁰Ot losan dan tinudingana'n mambalin si kama kan Anak na, dida dat pinili na un tagu na. Ot sadat pinili na, imbilang na dida un nalintog ot dida'd mailak-am sit kinadayawna.

Sat Amoda Mampipiyan Apudyus Kan Ditaku

³¹Ot gaputa kama't di, mabalin un kanan taku un, nu si Apudyus din awad kan ditaku, ngadan nat makaabak kan ditaku? ³²Ta si Apudyus adina impaidam kan ditaku dit os-ossaana Anak na, nu adi inyawat na un mapatoy un maisalit kan ditaku. Ot nu nakwa na di, bokon kada nasasaggana un mangtod sidan losana masapul taku?

³³Awad kad makabalina mambasul kan ditaku'n pinilin Apudyus? Naid! Ta si Apudyus un mismu, ibilang ditaku'n naid si basul. ³⁴Ot singngadan nat makabalina mangibagan masapula madusa taku? Maid! Ta si Jesu Kristu dit natoy dalapnu mapakawan dat basul taku kan napaungal ot awadona mantutupak sit madiwanan Apudyus un mangilulluwalu kan ditaku. ³⁵Isunga maid mabolina mangisina kan ditaku't din mampipiyan Kristu: ligat man onnu danag, paligaton ditaku man sidan udum, maid man kanon taku onnu badut taku, gaoogyat mana pasamak onnu mapatoy taku. ³⁶Ta kanan dit ugud Apudyus un,

“Gapu kan sika, Apu, mampaspasdoma uuwayon mi dit mapatoyan mi. Naibilang kami'n kama't kannelu'n dandani'n mapalti.”

³⁷Yoong ulay nu mapadasan taku datun losana ligat, adayu'n maabak taku gapu't din salak Kristu un mamippiya kan ditaku! ³⁸Ta naid duwaduwak un naid makaisina kan ditaku't dit mampipiya na. Matagu taku man onnu matoy taku, pipiyaona kampay ditaku. Ulay sadat anghel kan uduma mangiyapu'n adi maila onnu losana pasamak situn satun onnu satun dumoldol, naid pay mabalinan da. ³⁹Naid, ulay singngadan na man un awad ngatu onnu awad situn dalom pita, onnu singngadan na mana

paloswan Apudyus maida talon makaisina kan ditaku't dit mampipiyyana maipagapu't dit naidagamungan taku kan Jesu Kristu un Apu taku.

Si Apudyus Kan Sadat Tagun Pinili Na

9 ¹Ibagak kan dikayu nat tuttuwa. Adik mantuli ta osaak sidan naidagamung kan Kristu. Ot satun somsomok ku'n idaddalan Ispiritu Santu, panoknokana paya bokona tuli tun kanak un, ²amod tun domdom ku kan adina maid tun sigab tun angos ku gapu't mangisomsomkak sidan kailiyak, un dida ud kabagiyak kan kada^aaka Judio. ³Nu mabalin kad okyan, ulay sakona lawa'd maigiyaw kan maisina kan Kristu nu siya'd makatulung kan dida. ⁴Ta dida dat kaganakan Israel ot dida'd pinilin Apudyus un mambalina aanak na kan nangipail-ana't kinaapudyus na. Nakatulag kan dida ot intod na pay kan dida dat lintog na. Intudtudu na pay kan dida dit ustu'n koon da un mandayaw kan siya kan adu dat insapatan Apudyus kan dida. ⁵Sadat nangkakadayaw paya inapu't dit aw-awe dat ginapuwan da. Ot si Kristu, Judio pay dit puli na, nu maipanggop sit nambalinana si tagu. Apudyus si Kristu un mangiyapu utdan losan ot masapula madaydayaw si inggaingga. Amen.

⁶Bokona kanaka adin Apudyus tungpalon dit insapatana kan dida. Ta sat katuttuwaana, bokona losan dat kaganakan Israel un napili'n mambalina tagun Apudyus. ⁷Padana pay un bokona losan dat kaganakan Abraham dat tuttuwa'n kaganakan na un mangitdan Apudyus sidat insapata na. Ta utdit nansapata si Apudyus kan Abraham kanana un, "Sadat kaganakan Isaac dat maibilanga kaganakam." ⁸Ot kaawatan un bokona losana kaganakan Abraham, ibilang Apudyus un kaganakana nu adi sadat manligwata lawa kan anak na un Isaac un insapatan Apudyus un maiyabeng. ⁹Ta nansapata si Apudyus kan Abraham un kanana'n, "Kama't tu un timpu'd mangulinak situn osa'n tawon ot utdiya timpu man-abeng si Sara si la^alaki."

¹⁰Yoong bokona nangkigad sidi. Ta ulay nu ossaan dit aman dat pingi'n anak Rebeca, un siya si Isaac un inapu taku, ¹¹impailan Apudyus un sat nampipili na naibasal sit sigud un pinanggop na un piliyon, bokona naibasal sit kingwan di tagu. Siya'd gapuna un utdit daan da payyana maiyabeng, utdit naid payyan kingwa da't nadadag onnu napiya, ¹²imbagan Apudyus kan Rebeca un "Manselbiyan dit pangu dit udidi."

¹³Kanan pay dit naikanglita ugud Apudyus un, "Piniyak si Jacob yoong nilaweng ku't Esau."

¹⁴Ot nu kama't di dit kingwa na, mabalin kada ibaga taku'n bokona nalintog si Apudyus? Adina mabalin. ¹⁵Ta kanana kan Moses un, "Kaasiyak dit piyao^fkaa^fsiyan. Kadaguwak dit piyao^fkaa^fguwan."

^f 9:15 Exodus 33:19

¹⁶ Utdi, kaawatan un bokona gapu't dit piyaon taku onnu koon taku dit mangaasiyan Apudyus kan ditaku nu adi gapu't kaasina'l lawa.

¹⁷ Naikanglit pay sit ugud Apudyus dit kanana kan Faraon un ali't din Egipto un, "Pinambalin ku'd sika un ali, dalapnu ipailak dit pannakabalin ku utdat kook kan sika kan dalapnu maipatigamu tun ngadan ku utdat losana tagu't tun lubung."

¹⁸ Ot kaawatan un kaasiyan Apudyus dat piyaona'n kaasiyan kan pabl_{ang}ona dit ulun dat piyaona'n pabl_{ang}on.

Sat Sulag Kan Kaasin Apudyus

¹⁹ Mabalina awad osa kan dikayu'd mangibaga't kama't tu: "Apay pay lainga mampabasul nu, nu kama't di un maid makaiyapa't dit piyaona?"

²⁰ Yoong singngadan nu kad un sumungbat kan Apudyus? Tagu ka'l lawa. Bokona kanan didit banga't dit manduwin un, "Apay kingwaaka kama't tu?" ²¹ Ta sadit manduduwin awad kalintogana'n mangwa't duwa un banga utdit sin-gamayana pita, osa'n banga'n mausal si dakola amung kan osa'n mausal si inalgaw.

²² Pada na pay kan Apudyus, piyaona'n ipaila dit sulag na kan pannakabalin na un mandusa't dat bagay na un madusa si inggaingga. Yoong inan-anusana dida ²³ kan dalapnu ipaila na dit nakaskaskaawa kinangatu kan kinadayaw na utdan tagu'n kaasiyana un siguda insagana na un maidagamung sit kinangatu kan kinadayaw na. ²⁴ Ditaku dat inayagana un tagu na, bokona lawa un dikami'n Judio nu adi pati pay kan dikayu'n bokona Judio. ²⁵ Imbagan Apudyus dit maipanggop situ utdit iblu'n paingkanglit na kan Oseas un kanana'n,

"Sadat bokona taguk sidit, ngadanok didaon si taguk kan sadat adik piniya't dit, potpotgok didaon. ²⁶ Utdit igawa nangibagaak kan dida un bokona taguk dida, siyadi oton ud igawa mangadanan da si abeng Apudyus un matattagawan."

²⁷ Awad pay paingkanglit na kan propeta Isaias un, "Ulay nu kama't kaadun din lagan sin baybay nat kaadun dat kaganakan Israel, akita lawa dat taguwon Apudyus kan dida, ²⁸ ta nu timpun ukumona dat tagu't tun pita, asimpiga na un gangputon."

²⁹ Kama't dit impadtun Isaias payyan sidit un kanana'n, "Nu adin Apudyus un mannakabalin nangibanat sidat inapu taku, maipada taku okyan sidat iSodoma kan iGomora un natoy da'l losan."

Adin Dat Uduma Judio Nanuttuwa Kan Jesu Kristu

³⁰ Kadon, satu ud puntus dit imbagak. Ulay nu adin dat bokona Judio ginamgamana nalintog dat dit man-iilan Apudyus, napalintog da payon gapu't dit pammati da kan Jesu Kristu. ³¹ Yoong sadat Judio un sa'd ginamgaman da dit mapalintogan da gapu't nangun-unudan da't lintog,

bokona napalintog da. ³²Tapay? Onta imbis un mantalgod da't pammati kan Jesus, kanan da'n mapalintog da gapu't dat napiya'n kokkoon da. Ot naisubuk dat Judio gaputa naidangtul da kan Jesus un maiyalig si batu un sumalipaddu. ³³Ta kanan Apudyus sit naikanglita ugud na un,

"Ilan yu ta isaad ku't din Sion din batu un maidangtulan kan maisubukan di tagu. Yoong singngadan na mana mantalgod sidiya batu, Adina mapaaay."

10 ¹Susunuda manuttuwa, talona piyao^k kan iluwaluk kan Apudyus ta taguwona dan bulun ku un Judio. ²Tigammuk un talona gamgaman da'n unudon si Apudyus yoong bokona ustu dit nan-aawat da. ³Ta imbis un bigbigon da dit impatigammun Apudyus un mapalintogan di tagu, pinadas da dit kabukbukudan da un manungpal sidat lintog. Binay-an da dit wagas Apudyus un mapalintogan da. ⁴Ta si Jesu Kristu ullawa'd nakatungpal sidat losana ipakwan dit lintog. Ot gapu't dit kinalintog na, losana mantalgod kan siya maibilanga nalintog.

Maid Adi Taguwon Apudyus

⁵ Awad ingkanglit Moses sidit maipanggop sidat mantalgod sidat lintog un gapun dit mapalintogan da. Kanana un, "Sat tagu un makatungpal sidat losana ipakwan dit lintog, matagu't inggaingga."

⁶ Yoong kama't tu dit naikanglita ugud Apudyus maipanggop sidan imbilang Apudyus un nalintog maipagapu't pammati, "Adiyu masapula somsomkon nu ngadan dit umoy langit un sat piyaoⁿa'n ugudon sat umoy mangidoba kan Kristu uttun pita. ⁷Adi yu pay masapula somsomkon nu ngadan dit umoy sin inggawan dat natoy un sat piyaoⁿa'n ugudon, sat umoy un mampaungal kan Kristu utdat natoy." ⁸Ta kanan dit naikanglita ugud un, "Adani kan dikayu dit ugud Apudyus, iingga sinat somsomok yu kan mabalin yu un ibaga't dan udum." Satu un ugud Apudyus, siya payon din itutudu mi maipanggop si pammati. ⁹Ta nu ibaga yu utdan udum un si Jesus ud Apu kan nu tuttuwaon yu utnat angos yu un pinaungal Apudyus, taguwon dikayu kan siya. ¹⁰Ta gapu't naimpusuwana mantututtuwan di osa'n tagu, maibilanga nalintog. Ot gapu't mangibagaana't dit maipanggop sit pammati na, taguwon Apudyus. ¹¹Kanana't dit naikanglita ugud Apudyus un, "Adina mapaaay nat singngadan na mana manuttuwa kan siya." ¹²Ot losana tagu mailak-am sidiyon, gaputa naidumaan dan Judio utdan bokona Judio. Ossaan si Kristu un Apun di losan ot itdona dat wadawada mangkapiyaan sidan losana mampakaasi kan siya. ¹³Ta kanana't dit naikanglita ugud Apudyus un, "Singngadan na mana mampakaasi kan Apu, taguwona."

Adin Dat Judio Malasunan Si Apudyus

¹⁴ Yoong inon dan tagu'n mampakpakaasi kan Jesus nu adi da payyan tinuttuwa? Ot inon da'n manuttuwa nu adi da payyan nagngol dit

maipanggop kan siya? Ot innon dit mandodongol da nu maid umoy mangipalawag kan dida? ¹⁵ Ot inon dan tagu'n umoy mangipalawag nu adi da maibaun? Yoong awad da ud naibaun ta kanana't dit naikanglita ugud Apudyus un, "Gattataloka talon dit dumakngan dat umoy mangipalawag sit Nabalu'n Damag!"^g ¹⁶ Yoong, bokona losana tagu'n nanuttuwa't dit Nabalu'n Damag. Ta si Isaias ingkanglit na un, "Apu, maga-anu ullawa dat nanuttuwa't dat dingngol da kan dikami!"^h ¹⁷ Isunga, kaawatan un manuttuwa dat tagu, maipagapu't dit donglon da un maipanggop kan Kristu.

¹⁸ Yoong imusok ud kan dikayu, mabalin kad un adin dat Judio nagngol dit Nabalu'n Damag maipanggop kan Kristu? Dingngol da! Ta kanana't dit naikanglita ugud Apudyus un,

"Nagngol dat losana tagu uttun lubung dit maipanggop kan siya. On, dintong na tun kigad ditu'n lubung."

¹⁹ Ot san osa'n imus ku payyan, mabalin kada adin dat Judio naawatan dit dingngol da? Naawatan da! Ot si Moses payon dit umuna'n sumungbat ta siya'd nangikanglit sit imbagan Apudyus un kanana'n,

"Paaposok dikayu't dan tagu'n adiyu ibilbilang. On, pasulagok dikayu gapu't dan tagu'n ibilang yu un naid si tigammu."

²⁰ Natulod pay si Isaias un nangibaga't dit imbagan Apudyus un kanana'n, "Indasanak sidat bokona nanginap kan sakon. Nampatigammuwak sidadit bokona nangim-imus sit maipanggop kan sakon."

²¹ Yoong nu maipanggop sidat Judio un kaganakan Israel, kinnanan Apudyus un,

"Inalgawa iduduawak tun imak kan dida ta piyako umoy da kan sakon yoong talona adi da tumuttuwa kan nangkasukil da."

Sat Kaasin Apudyus Sidat Judio

11 ¹ San osa payyana imusok: Nan-awidan kadon Apudyus dat Judio un tagu na? Bokon! Ta ulay pay sakon, mismu'n Israelitaak. Kaganakanak kan Abraham ta nanligwatak sit pulin Benjamin. ² Tuttuwa'n bokona nan-awidan Apudyus dadit tagu na un siguda pinili na utdit damu. Apay naliawan yu dit kanana't dit ugud Apudyus maipanggop sit Elias? Nanlili kan Apudyus maipanggop sit kinadadag dat bulun na un Israelita un ³ kanana'n, "Apu, pinatoy da dadit propetam ot niyam-an da dadit iiggaan di datun kan sika. Os-ossaanakon un nabun-an sidat propetam ot piyaonak payyan patoyon." ⁴ Ot singngadan dit insungbat Apudyus kan siya? Kanana un, "Annat da payyan pitu'n libu un bulun nu un taguka nabun-an un adi nandyaw sit sinan-apudyus un mangngadan si Baal." ⁵ Ot pada na pay situn satun. Gapu utdit

^g 10:15 Sat ustu un naikanglit sin Griego, "Nabalba din ikin dan umoy mangipalawag sit Nabalu'n Damag." ^h 10:16 Isaias 53:1

kinakaasin Apudyus, awad da payyan akita nabun-ana Judio un pinilina un tagu na. ⁶Ot gaputa maipagapu't kaasi dit namiliyan Apudyus kan dida, adi taku mabalina kanan un naibatay sit napiya un kingwa da. Ta nu naibatay sit kingwa da, bokonon un mauguda maipagapu't kaasin Apudyus.

⁷Ot ngadan nat maawatan taku uttu? Adin dat Judio indasan dit ininapon da. Sadat pinilina ullawa dat nakaodas, ta nabolang dat ulun dat udum. ⁸Kanana't dit ugud Apudyus un, "Pinambalin Apudyus dit somsomok da un adi makaawat. Ot inggana't tun satun awad ata da yoong adida makaimatun, awad inga da yoong adida dumngol." ⁹Padana pay un awad ingkanglit David si maipanggop kan dida un kanana'n,

"Sapay okyan ta sadan gangganason da un koon mambanaga kama't balaisa mangna kan dida onnu kama't batu un maisubukan da ta siya'd dusa da. ¹⁰Makulabuhan okyan dan ata da dalapnu adi da makaila kan mambukut da okyan sit ligat da si inggaingga."

¹¹Utdi, san imus ku payyan, utdit naidangtul dat Judio, namingpingsan kadona naotdag da? Bokon, nu adi gapu utdit nambasulan da, naitdan dat bokona Judio si gundaiway un mailak-ama taguwon Apudyus, dalapnu apalan dat Judio dida. ¹²Utdi, nu sadit nambasulan dat Judio kan sat adi da nangdasan sit ustu'n panggop da dit gapun dit nangitdan Apudyus si amoda mangkapiyaan sidat bokona Judio uttun lubung, adi pay amamoda mangkapiyaan din itdona nu madtong dit kustun bilang dat Judio un manuttuwa kan siya!

Taguwon Pay Apudyus Dan Bokona Judio

¹³Sinsatun, dikayu'n bokona Judio tun kabagbagak. Dinutukanak kan Apudyus un apostoles na un mantudtudu kan dikayu. Maipasdayaw ku tuwa talibasuk ot masapula maipatungpal ¹⁴dalapnu umapal kad dan padaka Judio kan dikayu, manuttuwa da kan Jesu Kristu ot matagu da't inggaingga. ¹⁵Ta nu nambanag sit naikapiyaan yu un bokona Judio kan Apudyus dit nanumdiyan Apudyus kan dida, in-inonaon nu nu awatona dida'n obos, nu adi alig da't ummungal kan katoy?

¹⁶Nu maidatun din damu'n tinapay kan Apudyus, mailak-am payona maidatun dan losana natamay un nakaalaana.ⁱ Padana pay un, nu maidatun kan Apudyus dit lamut dit kayu naidatun pay dat sanga na. ¹⁷Yoong nu masop-ak dat uduma sanga na asi kayu maisugsup un sangan di sumalona kayu dalapnu mailak-am kayu utdat mangkapiyaana manligwat sit lamut na, ¹⁸adi kayu manaktakkal sidan nasop-aka sanga. Somsomkon yu un bokona dikayu'n sanga dit mampabilog sit lamut nu adi sat lamut dit mampabilog kan dikayu'n sanga.

ⁱ 11:16 Ugalin dan Judio un idatun kan Apudyus din umuna'n tinapay sidan tamayon da. Ilan yu utdin Bilbilang 15:19-20.

¹⁹Mabalina kanan yu un, “On, yoong nasop-ak dat sanga dalapnu maisugsupak.” ²⁰Tuttuwa di. Sinop-ak Apudyus dida gapu ta adi da nanuttuwa ot dikayu’d insukat na kan dida, yoong iinggaw kayu’t nat igaw yu gapu’l lawa ta manuttuwa kayu. Isunga adi yu itakkal nat naisugsupan yu, nu adi am-ammaan yuwot. ²¹Ta nu adin Apudyus kinayngaan dadit Judio un dida’d gattoka tagu na, kayngaana an dikayu’n bokona tagu na utdit? ²²Siya’d gapuna un sosomkon yu dit kinakaasi kan kinaistilikun Apudyus. Dusaona dat nanawid kan siya, yoong kaasiyana dikayu nu itultuluy yu un manuttuwa kan siya. Yoong nu madi yu, maisop-ak kayu pay. ²³Ot sadat Judio, nu manuttuwa da mangulin da’t dit siguda igaw da, ta kaboolan Apudyus un isugsup dida’n obos. ²⁴Ta nu nabalinan Apudyus un insugsup dikayu’n sangan di sumalona kayu’t dit kayu un tinalikon na, adi nalaſlaſu’n isugsup na dit naisop-aka sanga utdit kayu’n nasop-akan.

Kaasiyan Apudyus Dat Losana Tagu

²⁵Susunud, antu’d ipatigammuk kan dikayu’n adi naipatigammu’t dit dalapnu adiyu itakkala nalaing kayu. Bokona mannanayun dit kinasukil dat uduma Judio, ta nu magtong dit kustu’n bilang dat bokona Judio’n manuttuwa, manuttuwa da payon. ²⁶Isunga taguwon Apudyus dat losana Judio. Ta kanana’t dit naikanglita ugud Apudyus un,

“Sadit managu’t dat tagu, manligwat sin ili’d Sion ot kaanona’n aminon dit kinadadag dat kaganakan Jacob. ²⁷Siyadi din tungpal dit insapatak kan dida’n kaanok dat basul da.”

²⁸Gaputa adin dat Judio tinuttuwa dit Nabalu’n Damag, nambalin da’n kabusul Apudyus un nambanag pay si nangkapiyaan yu. Yoong dida dat siguda pinili na un tagu na ot potpotgona dida gapu’t dit insapata na utdat ginapuwan da. ²⁹Ta adin Apudyus obsonon dit somsomok na maipanggop sidat inayagana kan sadat bindisyun un itdona.

³⁰Dikayu’n bokona Judio, adiyu pay tinuttuwa’t Apudyus sit kaykaysana algaw, yoong kinaasiyan dikayu kan siya gaputa adin dat Judio nanuttuwa. ³¹Ot pada na pay sin satuna adin dat Judio manuttuwa dalapnu kaasiyan pay Apudyus dida un padan dit nangkakaasi na kan dikayu. ³²Ta impalubus Apudyus un mambalin dat tagu si kama’t balud di kinasukil dalapnu maipaila na dit mangkakaasi na kan dida.

Lobbong Na Un Madayaw Si Apudyus

³³Amoda talon dit mangkakaasin Apudyus kan ditaku! Amod pay dit kalaing na ta losana tigammu na! Naid kustu’t makaawat sin kasomsomkana kan naid pay makaawat sin mamangwa na. ³⁴Ta kanana’t dit naikanglita ugud un,

“Singngadan nat makatigammu’t dit somsomok Apudyus? Sin nat makabagbaga kan siya? ³⁵Maida talon masapul Apudyus dalapnu itdan di tagu kad, makautang.”

³⁶ Ta siya'd nanligwatan dit losan ot iingga dat losan gapu kan siya. Manselbi dan losan sit maidayawana. Madaydayaw si Apudyus si inggaingga. Amen.

Sat Katatagun Di Manuttuwa Kan Kristu

12 ¹Sinsadin susunuda manuttuwa, gapu utdit amoda kaasin Apudyus kan ditaku, masapula idatun yu nat long-ag yu un manselbi kan Apudyus un kama't datun un matattguwan un maid si basubasul kan gassosoom kan siya. Ta siyadi'd ust'u'n mandadayaw kan siya. ²Adi yu ipada nat ugali yu utdat adi manuttuwa, nu adi, ipalubus yu un maobos nat somsomok yu dalapnu mapabagu nat aangson yu kad, matigammuwan yu dit napiya, mampasoom kan ustuustu'n makwa un siya'd piyaon Apudyus.

³Maipagapu't dit kalobbongaka ingkaasin Apudyus, ibagak kan dikayu'l losana adiyu somsomkona nangatu kayu, nu adi, nanakman okyan nat kasomsomkan yu utnat long-ag yu. Masapula usigon di kada osa nat long-ag na maibasal sit pammati na un intod Apudyus kan siya. ⁴Kama't tun long-ag taku, adu datun paltina ot nadumaduma tun kausalan da. ⁵Pada na pay kan ditaku'n manuttuwa ta ulay adu taku, kama taku't nansusuupa paltin di ossaana long-ag gapu't din naiyossaanan taku kan Kristu. ⁶Ot nadumaduma dat lainga ligalun Apudyus si kada osa kan ditaku, siya'd gapuna'n kada osa masapula usalona dit laing na un naitod kan siya. Nu sat lainga mangibaga't dan ibagan Apudyus dit intod na utnat osa, siya'd konna sigun sit intod Apudyus un pammati na. ⁷Nu manselbi dit lainga naitod, masapula manselbi. Nu mantudtudu dit lainga naitod sit osa, masapula mantudtudu. ⁸Nu mamagbaga nat lainga naitod, masapula mamagbaga. Nu sat mangibingay si singngadan na mana awad kan siya dit naitoda laing na, masapula mangibingay un maid sigab angos na. Sadit naitdan si lainga mangipangat, ipapati na un mangipangat. Sadit naitdan si lainga mangaasi, konna'n siaanggom.

⁹Masapula sat mampipiya yu talona manligwat sit aangson yu. Lawengon yu dan nadadaga makwa ot potgon yu dan napiya. ¹⁰Mampipinniya kayu un kama't mansusunud kan amo dayawon yu dat udum nu sat mandadayaw da kan dikayu. ¹¹Adi kayu mansadusaduta manselbi kan Apu Jesus nu adi nagagot kan napasnok kayu. ¹²Matalok kayu gapu't dit namnamaon yu un awaton kan Apudyus. Anusan yu dan ligat yu ot adi kayu lumipsuta manluwalu. ¹³Tulungan yu dat bulun taku'n tagun Apudyus un makasapul si tulung kan sangailiyon yu dat kakkaili.

¹⁴Adi yu iliwan dat mamaligat kan dikayu, nu adi iluwalu yuwot ta bindisyunan Apudyus dida. ¹⁵Makapantalok kayu't dan mantattalok

kan makadomdom kayu pay sidan madomdoman. ¹⁶ Mantitimpuyug kayu. Adi kayu mamaspasdayaw, nu adi mampakumbaba kayuwot un makabulbulun sidan nadoba'n tagu. Adiyu kanan sinat long-ag yu un dikayu'd kalaingan.

¹⁷ Adi yu subadan si laweng dit lawenga koon da kan dikayu nu adi sat napiya't dit man-iilan di tagu ud koon yu. ¹⁸ Padason yu ud kaboolan yu un makatimpuyug sidan losana tagu nu mabalin. ¹⁹ Susunuda manuttuwa, adi kayu'n talon gumaros sin nadadaga koon di uduma tagu kan dikayu. Bay-an yu ta si Apudyus mangibalos ta kanana't dit paingkanglit na un ugud na'n, "Sakon mangibalos, sakon manubad," kanana. ²⁰ Unudon yuwot dit kanana't dit naikanglita ugud na un, "Nu mabitil dit kabusul nu, pakanam. Nu mauwaw, painumam. Ta nu koom din kama't di, matigammu na dit mabain gapu't dit lawenga kingwa na." ²¹ Adi kayu paabak si laweng, nu adi abakon yuwot dit laweng sit mangwaan yu si napiya.

Paiyapu Taku't Dan Aappun Di Gubilnu

13 ¹Masapula umapu dat losana tagu utdan mangitulay si gubilnu ta maid tulay si adi manligwat kan Apudyus din kalobbongana'n mangitulay. Insaad Apudyus dadit madama'n tulay. ²Siya'd gapuna'n singngadan na mana sumuganggang sidan madama'n tulay, suganggangona dit dinutukan Apudyus. Ot losana sumusuganggang madusa da. ³Sadat tutulay bokona masapula iyogyat dat napiya't kokkoon nu adi sadat mangwa't laweng. Ot dalapnu naid iyogyat yu, sat napiya'd koon yu kad, dayawon dikayu. ⁴Ta babbaun Apudyus dida un mangkokwa't dan mangkapiyaan yu. Yoong nu mangwa kayu't laweng umogyat kayu kan dida ta bokona lamlamang ullawa dit kalintogan dan mandusa. Ta sadat tutulay babbaun Apudyus dida un manusa't dat mangwa't laweng. ⁵Siya'd gapuna'n manuttuwa kayu kan dida. Bokona lawa'n gapu't dit mandusaan Apudyus nu adi, gapu ta siya'd tigammu yu paya napiya.

⁶Ot siya'd gapuna'n mambayad kayu pay si bugis ta sadan tutulay situn gubilnu taku, babbaun Apudyus dida'n manungtungpal sidan kewaal da. ⁷Isunga bayadan yu dat losana baybayadan yu kan dida. Nu awad utang yu si bugis kan uduma mabayadan masapula bayadan yu. Dayawon yu pay dat losana kalobbongana'n madayaw.

Sat Lumbonga Koon Di Manuttuwa Utdan Padana'n Tagu

⁸Naid okyan utang yu laksig sit mamippiyaan yu utdan pada yun tagu. Ta sat mamippiya utdit pada na un tagu, tinuttuwa naon dit bilin Apudyus. ⁹Ta sadit bilina kanana'n, "Adika managdagas, adika kumatoy, adika man-akaw, adika man-agum," losan datu kan dat udum paya bilin

nasip-un din piyaon da'n ugudon sit bilina, "Piyaom dat padama tagu'n padan dit mampipiyyam sit long-ag nu."^j ¹⁰Ta nu pipiyaom nat padama tagu, maid koom si laweng kan siya. Isunga sat mamippiya, siya'd makatungpal sidan losana ipakwan dat bilin Apudyus.

¹¹Masapula koon yu tu ta tigammu yuwon tun timpu, masapula adi kayu masusuyop ta sat timpun mataguwan taku't inggaingga ad-adaniyon sinsatun nu sadit damu'n nanuttuaan taku. ¹²Masungputon tun labi ot dandaniyon mawakas. Siya'd gapuna'n lipsutan takuwon dan kokkoon dat inggaw sit kakolpan ot mangkalasag taku dit kalasag dat inggaw sit padda. ¹³Masapula matagu taku un maibagay sidan inggaw sin napadda. Naid dat nalabosa laglagsak onnu in-inum. Naid manog-on si bokona asawa na kan mangwa't dan naalas si puuta koko-on. Naid mansusubog kan da man-iinnapal. ¹⁴Man-aliyon takuwot si Apu taku'n Jesu Kristu uttun mataguwan taku ot adi takuwon ipalibus un sat pipiyaon ditu'n gumabasula kinatatagu taku dan matungpal.

Adiyu Kuison Dat Padayu'n Manuttua Kan Jesu Kristu

14 ¹Awaton yu dan nakapsut si pammati un umoy maidagamung kan dikayu, yoong adiyu kasungsungbat dida maipanggop sit kasomsomkan da un naiduma't dit kasomsomkan yu. ²Ta awad da ud manuttua'n mangan si singngadan na un makan. Yoong awad pay dat nakapsut si mantututtuwan mangkaniyaw ot latlatonga lawa dat isida da. ³Sadat mansida si kumpolmi, adi da dulaon dat adi mansida si kumpolmi'n masida. Ot sadat mansida utdan latlatonga lawa, adi da kuison dan mansida si ulay singngadan na, ta inawat Apudyus dida un tagu na. ⁴Ta singngadan nu kada mangkuis sit babbaun di sabali? Adi sadit Apu na pay lawan dit mangibaga nu kustu onnu bokon dit koona. Yoong maid duwaduwana un kustu dit koona gaputa kaboolan dit Apu na un tulungan un mangwa't kustu.

⁵Awad da pay mangibaga'n awad al-algawa napotpotoq nu sadadit uduma al-algaw. Yoong awad pay mangibaga'n mampapada'l losan. Masapula adiyu manduwaduwaan dit kasomsomkan yu maipanggop sidatu un banag. ⁶Sadit mangngilin si osa'n al-algaw, koonan pammadayaw na kan Apudyus. Ot sadit mansida si kumpolmi'n masida koona pay un pammadayaw na kan Apudyus ta manyaman yan kan Apudyus asina kanon. Pada na pay sidit adi mansida si kumpolmi'n masida ta koona pay un pammadayaw na pay kan Apudyus kan manyaman pay kan Apudyus asinamangan. ⁷Ditaku un manuttua, bokona kabukbukan taku tun angos taku, matattaguwan taku man onnu natoy taku. ⁸Nu matagu taku, matagu un maipooy kan Kristu ot nu matoy taku, matoy taku un

^j 13:9 Exodo 20:13-15, 17; Levitico 19:18; Deuteronomio 5:17, 19, 21; Mateo 19:19; 22:37-40

maipooy kan Apu Jesu Kristu. Ot siya'd gapuna un matattagawan taku man onnu natoy taku, kuwa ditaku kan Apu taku'n Jesu Kristu. ⁹Ta natoy kan ummgungal si Kristu dalapnu siya'd Apun dat matattagawan kan sadat natoy. ¹⁰Isunga dikayu, apay un kuison yu dan bulun yu un manuttuwa? Ot dikayu'n udum, apay dulaon yu dat bulun yu? Adiyu koon di ta nu anungus di al-algaw losan taku'n sumikad sit atubang Apudyus ot ukumona ditaku'l losan. ¹¹Kanana't dit paingkanglit Apudyus un,

“Gaputa matattagawanak, tuttuwa pay tun kanak, kanan dit Apu, nu dumatong dit timpu na, mampalintumong dan losana tagu uttun atubang ku kan bigbigon da un sakon Apudyus.”

¹²Utdi, kaawatan un losan taku'n dumatag kan Apudyus un manungbat sidat kingkingwa taku.

Adi Taku Mangwa't Makabasulan Din Pada Taku'n Manuttuwa

¹³Ot siya'd gapuna'n adi takuwon man-iinnukum nu adi, ikoddong taku'n adi takuwon mangwa't maigapuwan di makabasulan di pada taku'n manuttuwa onnu makalappod sit pammati na. ¹⁴Nu kan sakona osa'n naidagamung kan Kristu un Apu taku, naid duwaduwak un naid kaniyaw si makan. Yoong nu kanan di osa'n tagu'n kaniyaw dit osa'n makan, tuttuwan kaniyaw kan siya. ¹⁵Ot nu mambanaga makabasulan di padama manuttuwa dit manganam sit makana kaniyawona, adim impaila dit mampipiyyam kan siya. Adim ipalibus un sat manganam si makan dit mayam-anan dit manuttuwaan nat padama manuttuwa ta natoy si Kristu un maipooy kan siya. ¹⁶Isunga ammaan yu dalapnu bokona laweng dit kaugudan dat napiya kan dikayu'n makwa. ¹⁷Ta sat napotog sin mangitulayan Apudyus, bokona sadit makan kan mainum, nu adi, sadit kinalintog, kinaulnus kan kinataloka itdon Ispiritu Santu. ¹⁸Ot nu kama't tu tun manseselbi taku kan Kristu, mas-om si Apudyus kan anamungan pay dat uduma tagu.

¹⁹Siya'd gapuna'n koon taku dadit mangitod si kinaulnus kan mampabilog si manuttuwaan di osaosa. ²⁰Adi taku yam-anon dit kingwan Apudyus maipagapu'l lawa't makan. Mabalina kanon taku dat losana makan ta naid kaniyaw sit man-iilan Apudyus. Yoong nu mangitod si makabasulan di osa dit manganan taku, siyadi dit laweng. ²¹Isunga unnay pay nu adi taku mansida't kalni onnu uminum si alak onnu mangwa si singngadan na un makabasulan di pada taku'n manuttuwa. ²²Singngadan na man dit tuttuwaom maipanggop situ, dikayu'l lawa kan Apudyus ud makatigammu. Nagasat dit tagu'n adi mamabasul sit long-ag na gapu't dit mangwaana't dit tuttuwaona un napiya. ²³Yoong sat tagu'n manduwaduwa't dit kanona, asina kanon payon, makabasulana ta kinan na un bokona maibasal sit kustu'n tuttuwaona. Ta basul taku dit singngadan na un koon taku'n adi maibasal sit tuttuwaon taku'n napiya.

**Umun-una'n Somsomkon Taku Dat Mampiyaan
Dat Udum Nu Sat Mampiyaan Taku**

15 ¹Ditaku'n nabilog si pammati, masapula anuson taku dan mangkapsutan dan nakapsut payyan si pammati. Bokona sat piyaon taku'l lawa'd sosomkon taku ²nu adi somsomkon taku pay dat mas-oman da un maipooy si mampiyaan da kan gumilogan dit pammati da. ³Ta ulay si Kristu utdit, bokona sat piniya na dit sinomsomok na, ta awad naikanglita ugud Apudyus un kanana'n, "Sakon nandakdakngan dat insultu'n imbagabaga da kan sika Apudyus," kanan dit ugud. ⁴Ot somsomkon yu un losan dadit naikanglita ugud Apudyus, naikanglit da dalapnu suluwan ditaku un man-anus kan pabilgona datun somsomok taku un manguuway sidit namnamaon taku. Ta mapabilog tun somsomok taku kan maitdan taku't namnama nu basaon taku dat itudtudu na. ⁵Ot Iluwaluk kan Apudyus un manligwatan di anus kan bilog di somsomok, ta mantitimpuyugon dikayu utdit mangunudan yu kan Jesu Kristu. ⁶Siya'd koon yu dalapnu man-os-ossaan nat somsomok yu un mangidaydayaw kan Apudyus un siya'd Aman Jesu Kristu un Apu taku.

Maipooy Pay Din Nabalun Damag Sidan Bokona Judio

⁷Isunga awaton yu nat kada-osa padan dit nangawatan Kristu kan dikayu dalapnu maidayaw si Apudyus. ⁸Ta ibagak kan dikayu un nanselbi si Kristu utdat Judio dalapnu ipaila na un matalgodan si Apudyus ta tinungpal na dit insapatana utdadit ginapuan da. ⁹Dummatong pay dalapnu idayaw dat bokona Judio si Apudyus gapu't dit kaasi na. Ta siya'd kanana't dit naikanglita Ugud na un,

"Isunga idaydayaw ku'd sika't din inggawak sidan bokona Judio.

Ikankantaka idaydayaw sika."

¹⁰Kanan payyan dit naikanglit un,

"Dikayu'n bokona Judio, maipanlagsak kayu't dan tagu'n pinilin Apudyus un tagu na."

¹¹Kanana payyana,

"Dikayu'n losana bokona Judio, idaydayaw yu si Apudyus. Dikayu'n losana tagu, idaydayaw yu."

¹²Awad pay ingkanglit Isaias un propetan Apudyus sidit un kanana'n,

"Awad maiyanak sidadit kaganakan Jesse un mambalina mangiyapu utdadit bokona Judio, ot siya'd mannamnamaan da."

¹³Iluwaluk ta si Apudyus un manligwatan di namnama taku, itdan dikayu si amoda talok kan kappiya gapu't dit manuttuwaan yu kan siya dalapnu dumakodakol dit namnama yu maipagapu't dit pannakabalin Ispiritu Santu.

Sat Kewaal Un Intalgod Apudyus Kan Pablo

¹⁴Susunuda manuttuwa, nu kan sakon adik manduwaduwaan un napiya dat losana kokkoon yu, adu dan tigamu yu kan kaboolan

yu un mansisinnulu. ¹⁵ Yoong ulay pay nu kama't di, natulodak un nangibaga uttun sulat ku dat uduma ipalagip ku kan dikayu, gapu't tun ingkaasin Apudyus un kewaal ku. ¹⁶ Ta piniliyaka manselbi kan Jesu Kristu un mantudtudu't dan bokona Judio. Manselbiyaka kama't padi utdit mangiwalagawagak sit Nabalu'n Damag un manligwat kan Apudyus dalapnu utdit pannakabalin ud Ispiritu Santu mabalin dadit bokona Judio un nasantuwanan datun un mas-oman Apudyus. ¹⁷ Ot gapu't dit naidagamungak kan Jesu Kristu, mabalin ku'n maipasdayaw tun talibasuka maipooy kan Apudyus. ¹⁸ Maid udum si ugudok nu adi sat kingwan Kristu ta inusal na'd sakona nangawis sidat bokona Judio un manuttuwa maipagapu't dat imbagbagak kan kingkingwak un ¹⁹ nakaskadaawa mangilasinan kan am-amug kan maipagapu't dit pannakabalin Ispiritu Santo. Ot manlapu'd Jerusalem inggana't din Ilirico, naid igaw si adik nan-iwalagawagan sidit Nabalu'n Damag un maipanggop kan Kristu. ²⁰ Ta siya kampay panggop ku dit maniwalagawag sit Nabalu'n Damag sidadit adi payyan nangngol sit maipanggop kan Jesu Kristu dalapnu adik ullawa dogdog-an dit kingwan di sabali'n tagu. ²¹ Ta kanan dit naikanglita ugud Apudyus un,

“Sadat adi payyan natudtuduwan sit maipanggop kan siya matigammuwan da payon ot sadat adi payyan nakagngol, maawatan da payon dit maipanggop kan siya.”

Panggop Pablo Un Umoy Gumisita Utdat iRoma

²² Gapu't datuwa talibasuk, namin-adu'n nataktakak sit panggop ku'n umoy kan dikayu. ^{23,24} Yoong sinsatunon ginangput kuwon datun talibasuk situ un igaw. Ot gaputa nabayagona tawon un piyao umoy ilan dikayu, panggop ku'n dumagasa mangila kan dikayu nu umoyak Espania. Ot maabus kad din makabulbulunak kan dikayu't sin-akitan, salakanak okyan dalapnu makadatongaka dagus sidi. ^{25,26} Sinsadin, umoyak yan Jerusalem ta iyoy ku tun pilaka inulup dadit tagun Apudyus sidin Macedonia kan Acaya un maitoda maitulung sidadit nakapusna tagun Apudyus sin Jerusalem. ²⁷ Dida pay lawan ud sin nakoma tumulung ot bagay na un tumulung da ta mansubad da't dan Judio. Ta gapu't dadit Judio'n manuttuwa't din Jerusalem, nailak-am dan bokona Judio utdan mangkapiyaan si inggaingga un manligwat kan Apudyus. Isunga lobbong na un tumulung da pay sin ikatagun dan Judio. ²⁸ Ot nu magangput ku'n iyawat kan dida tun naulupa pilak, manlakkatakona umoy Espania ot dumagasak kan dikayu utnat. ²⁹ Ot tigammuk un, nu dumatongak sinat, lak-amon taku dan losana amoamoda mangkapiyaana itdon Kristu.

³⁰ Sinsadinon susunud, gapu kan Jesu Kristu un Apu taku kan gapu't dit mampipiya taku un itdon Ispiritu Santo, ipangngaasi yu ta danggayanak un mangipapasnoka mangiluwalu kan Apudyus dalapnu

31 iligligak sidan lawenga panggop dat adi manuttuwa'd Judea. Dawaton yu paya naanggom dadit tagun Apudyus sin Jerusalem un mangawat sit iyo yu un tulung kan dida. 32 Iluwalu yu datu dalapnu makaoyak kan dikayu nu siya'd piyaon Apudyus kad, matalokaka umoy kan mapabilog tun somsomok ku utnat iyak gumilingan kan dikayu. 33 Iluwaluk ta si Apudyus un manligwatan di kappiya inggaw kan dikayu'l losan. Amen.

Pakumusta Sidat Nadumaduman Tagu

16 ¹Piyaoka ipatigammu kan dikayu un si Febe un sunud taku'n manuttuwa, manselselbi't dit simbaan da't din Cencrea.

²Sangailyon yu maipagapu kan Apu Jesu Kristu ta siya'd bagay na un koon di tagun Apudyus. Tulungan yu pay si singngadan na mana kasapulana ta adu'n tinultulunganana ot sakon osa kan dida.

³Pakumustaon yu da Priscila kan Akila un man-asawa'n bulun ku un nanselselbi kan Jesu Kristu. ⁴Impasoy da dit angos da gapu kan sakon ot dakola utang ku kan dida. Bokona lawa'n sakon tun manyaman kan dida, nu adi pada na pay sidan losana manuttuwa't dan ilin di bokona Judio.

⁵Pakumustaon yu pay dadit manuttuwa'n manggigimung sidat boloy da.

Pakumustaon yu pay si Epeneto un potpotgoka gayyom. Siya'd ummuna'n nanuttuwa kan Kristu utdin probinsiya'd Asia. ⁶Pakumustaon yu pay si Maria un nangikasigaba nan-italibasu kan dikayu. ⁷Kama pay kan da Adronico kan Junia un kadalaka Judio kan bulun ku'n naibalud sedit. Mandindinamaga apostoles danat kan ummun-una da'n nanuttuwa kan Kristu nu sakon.

⁸Pakumustaon yu si Ampliato un potpotgoka gayyom gapu kan Apu Jesus. ⁹Kama pay kan Urbano un bulun taku'n manselselbi kan Kristu, kan si Estakis paya potpotgoka gayyom. ¹⁰Pakumustaon yu pay si Apeles un napanoknokana tuttuwa'n manuttuwa kan Kristu kan pada na paya pakumustaok dat kaboloy ud Aristobulo. ¹¹Pakumustaon yu pay si Herodion un kadalaka Judio kan padana pay sidat manuttuwa kan Apu Jesu Kristu utdat pamilyan Narciso.

¹²Pakumustaon yu da Trifena kan Trifosa un nalagpota manselselbi kan Apu Jesu Kristu, pada na pay kan potpotgoka gayyom un si Persida. Siya pay osa'n babai'n nalagpolagpota mangkokwa't maipagapu kan Apu taku. ¹³Kama pay kan Rufo un mabigbigiga manselselbi kan Apu Jesu Kristu, pada na pay kan ina na un imbilang ku paya inak. ¹⁴Pakumustaon yu pay da Asincrito, Flegonte, Hermes, Patrobas, Hermas kan sadat uduma susunud taku'n manuttuwa'n bulun da. ¹⁵Kama pay kan da Filologo, Julia, Nereo kan sat sunud na un babai, kan Olimpas kan losana tagun Apudyus un bulun da.

¹⁶Mampipinnakumusta kayu'n mangipaila't dit mampipinniyaan yu. Pakumustaon dikayu't dat losana manuttuwa kan Kristu utdan uduma simbaan.

Maudi'n Panudtudu

¹⁷Pangngaasi yu susunuda manuttuwa ta man-ila yu danat mangitod si mansisinaan yu kan gapun di matalakan nat pammati yu gapu't dat itutdudu dan maisuganggang sit tadtudun inawat yu. Adayuhan yu dida.

¹⁸Ta sadanata mangkokwa si kakamma't nat bokona manselbi da kan Kristu, nu adi sadit pipiyaon dit long-ag da pay lawan dit sosomkon da. Allilawon da dadit nalasu'n maallilaw gapu't dit bagbaga da'n napiya si dongol kan makaay-ayu. ¹⁹Mandindinamag nat manuttuaan yu kan Kristu ot siya'd gapuna un matalot_alokak gapu kan dikayu. Yoong piyoka mansilib kayu nu maipanggop sit napiya kan maid tigammu yu nu maipanggop si nadadag. ²⁰Adina mabayag, si Apudyus un manligwatan di kappiya paabak na kan dikayu si Satanas. Iluwaluk ta kaasiyan dikayu kan Apu Jesu Kristu.

²¹Pakumustaon dikayu kan Timoteo un bulun ku'n mangkokwa't din pakwan Kristu. Mampakumusta pay da Lucio, Jason kan Sosipatro un kadalakaaka Judio.

²²Sakon si Tercio un nangikanglit situn sulat Pablo. Mampakumustaak pay kan dikayu ta osaak paya bulun yu un manuttuwa kan Apu Jesu Kristu.

^{23,24}Pakumustaon dikayu kan Gayo un mansasangaili kan sakon kan siya'd simboloy sit gigimmungan dat manuttuwa. Pakumustaon dikayu pay kan Erasto un siya'd man-aaggom sit pilak di umili, pada na paya mampakumusta si sunud taku'n Cuarto.

Maudi Un Luwalu

²⁵Madaydayaw si Apudyus un siya'd makaboola mampabilog sinat manuttuaan yu sigun sit Nabalu'n Damag maipanggop kan Jesu Kristu un impalawag ku kan dikayu. Siyatua Nabalu'n Damag nabayaga adi naipatigamu ²⁶yoong sin satun, naipatigammuwon. Ot si Apudyus un naid kidong na dit nangibilin sidat propeta un maipatigammu utdat losana tagu't dan losana ili dalapnu manuttuwa da kan mantungpal dan losan kan siya.

²⁷Siya'l lawa'd Apudyus un manigammu't dan losan. Maidaydayaw si inggaingga gapu't dit kingwan Jesu Kristu. Amen.